

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Bohuslava Hnízdila v právní věci žalobkyně: **M. H.**, zaš. Mgr. Dagmar Dřimalovou, advokátkou se sídlem Praha 6, Muchova 9/223, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 25, o přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 9. 5. 2007, čj. X, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. 8. 2007, č.j. 4 Cad 62/2007 - 12,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. 8. 2007, č.j. 4 Cad 62/2007 - 12, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností napadla žalobkyně v záhlaví uvedené usnesení Městského soudu v Praze, kterým byla odmítnuta její žaloba proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení (dále jen „ČSSZ“) ze dne ze dne 9. 5. 2007, čj. X. Uvedeným rozhodnutím bylo přiznáno L. H., manželu žalobkyně, od 12. 12. 2006 do 31. 12. 2006 zvýšení důchodu pro převážnou bezmocnost ve výši 960 Kč měsíčně. Městský soud v Praze vycházel z následujícího skutkového stavu:

Podáním ze dne 20. 6. 2007 učiněným u žalované dne 22. 6. 2007, požádala žalobkyně o přezkoumání výše a stavu bezmocnosti svého manžela. V podání uvedla, jak byl omezen ve svých denních úkonech a poukázala na to, že po umělém spánku, který trval 6 týdnů, se jeho psychický i fyzický stav dále zhoršoval. Dne 7. 6. 2007 manžel zemřel. ČSSZ předložila toto podání Městskému soudu v Praze dne 30. 7. 2007.

Soud odkázal na § 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) a dále konstatoval, že rozhodnutím, proti kterému žaloba směřuje, bylo rozhodováno o právech pana L. H. Jak vyplývá z žaloby i z vyjádření ČSSZ, pan L. H. zemřel dne

7. 6. 2007. Do data úmrtí nebyla žaloba u správního orgánu nebo u soudu podána. Subjekt, který byl adresátem napadeného rozhodnutí, tedy do svého úmrtí žalobu proti tomuto rozhodnutí nepodal. Žalobkyně M. H. nebyla účastnicí správního řízení, a žaloba tak byla podána osobou neoprávněnou. Soud proto žalobu podle § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s. odmítl.

Usnesení Městského soudu v Praze napadla žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížností. Za období kritického stavu jejího manžela a jeho pobytu v LDN od 12. 12. 2006 do jeho úmrtí dne 7. 6. 2006 obdržela stěžovatelka – důsledkem změny právní úpravy – dva výměry příspěvku pro bezmocnost. Nejprve vydala ČSSZ dne 9. 5. 2006 rozhodnutí za období od 12. 12. 2006 do 31. 12. 2006 o zvýšení důchodu o 608 Kč, toto však nebylo podstatnou částí stěžovatelčiny žádosti. Další rozhodnutí za období od 1. 1. 2007 do manželovy smrti obdržela stěžovatelka až 11. 7. 2007, tedy 4 dny před jeho smrtí, prostřednictvím odboru sociálních věcí Prahy 6, čj. 12583/2007/AAF. Tímto rozhodnutím byl stanoven příspěvek na péči pro stěžovatelčina manžela ve výši 4000 Kč měsíčně (částky byly zpětně vyplaceny). Toto je pak částka, kterou stěžovatelka hlavně napadá, protože skutečnému stavu bezmocnosti jejího manžela odpovídá nejméně 8600 Kč.

Městský soud v Praze požádal stěžovatelku pouze o zaslání rozhodnutí ČSSZ a o nic jiného. Stěžovatelka měla za to, že ČSSZ předala Městskému soudu v Praze všechny relevantní informace, tedy i tu o úmrtí manžela a rozhodnutí platném pro rok 2007, které obdržela prostřednictvím sociálního odboru Prahy 6. Ve své žádosti ze dne 20. 6. 2007 stěžovatelka nikde neuvedla, že napadá pouze první výměr, svou podstatou bagatelní. Městský soud v Praze pak její žalobu odmítl, nesprávně však – zřejmě v důsledku pochybení ČSSZ – uvedl, že se jedná pouze o rozhodnutí platné pro 20 dnů konce roku 2006.

Prostřednictvím ustanovené zástupkyně označila stěžovatelka jako důvod podané kasační stížnosti nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu ve smyslu § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.; odkázala na § 16 odst. 1 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (dále jen „zákon č. 108/2006 Sb.“), a vyjádřila své přesvědčení, že je osobou oprávněnou k podání žaloby na přezkoumání rozhodnutí žalované v kontextu se sdělením ze dne 11. 6. 2007. Navrhla, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v rozsahu uplatněných stížných bodů a po posouzení věci dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Podle § 63 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „zákon č. 155/1995 Sb.“), zemřel-li oprávněný po uplatnění nároku na dávku důchodového pojištění, vstupují do dalšího řízení o dávce a nabývají nároku na částky splatné do dne smrti oprávněného postupně manželka (manžel), děti a rodiče, jestliže žili s oprávněným v době jeho smrti v domácnosti. Podle odst. 2 cit. ustanovení byla-li dávka přiznána před smrtí oprávněného, vyplatí se splatné částky, které nebyly vyplaceny do dne smrti oprávněného, členům jeho rodiny podle pořadí a za podmínek stanovených v odstavci 1.

Podle § 65 odst. 1 s. ř. s. kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen přímo nebo v důsledku porušení svých práv v předcházejícím řízení úkonem správního orgánu, jímž se zakládají, mění, ruší nebo závazně určují jeho práva nebo povinnosti, (dále jen "rozhodnutí"), může se žalobou domáhat zrušení takového rozhodnutí, popřípadě vyslovení jeho nicotnosti, nestanoví-li tento nebo zvláštní zákon jinak.

O věci uvážil Nejvyšší správní soud takto:

Přestože jde v daném případě o otázku na první pohled výlučně procesního charakteru, tj. nástupnictví v řízení, je Nejvyšší správní soud toho názoru, že ji nelze vnímat odtrženě od práv hmotných, o nichž bylo ve správním řízení rozhodováno. Předně nutno podotknout, že § 63 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. v sobě spojuje obě zmíněné roviny, tedy jak rovinu procesněprávní („*vstupují do dalšího řízení o dávce*“), tak i hmotněprávní („*nabývají nároku na částky*“). S první uvedenou lze vystačit zpravidla v těch případech, kdy oprávněný zemře v určité fázi právě *probíhajícího* řízení. Jak již Nejvyšší správní soud dříve judikoval, lze podle § 63 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. postupovat jak v případech, kdy k úmrtí oprávněného došlo v průběhu řízení správního, tak i v případech, kdy oprávněný zemřel v průběhu přezkumného řízení soudního (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 1. 2008, č.j. 4 Ads 70/2007 - 44, www.nssoud.cz). Potud nečiní otázka procesního nástupnictví podle citovaného ustanovení, potažmo § 107 občanského soudního řádu ve spojení s § 64, resp. § 120 s. ř. s. potíže.

Situace v projednávaném případě je však jiná, neboť k úmrtí oprávněného došlo již po skončení řízení správního, ovšem ještě před uplynutím lhůty pro podání žaloby k soudu (tedy v době, kdy ani správní ani soudní řízení neprobíhalo), a oprávněný sám správní žalobu nepodal. Právě tato odlišnost od obou variant popsaných výše pak podle Nejvyššího správního soudu vyžaduje, abychom obsah práv procesních odsouvali též od práv hmotných, tj. od onoho „*nároku na částky*“ (resp. na jejich adekvátní výši), jenž byl předmětem rozhodování žalované. Tato část § 63 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. je svou povahou jakousi speciální právní úpravou dědění. Lze tedy dovodit, že pravidlo § 460 občanského zákoníku platí i zde, a „*práva*“ („*nárok*“) přecházejí na právní nástupce oprávněného okamžikem jeho smrti. Již od tohoto okamžiku jsou tedy právní nástupci v pořadí uvedeném v ustanovení § 63 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. nositeli hmotného práva, jehož subjektem byl dříve oprávněný. Jelikož pak k této hmotněprávní sukcesi došlo ještě před uplynutím lhůty pro uplatnění nároku u správního soudu, je Nejvyšší správní soud toho názoru, že právní nástupci oprávněného – v daném případě manželka – jsou (při dodržení plynoucí lhůty) legitimováni k podání správní žaloby podle § 65 odst. 1 s. ř. s., neboť práva, jejichž zkrácení se v žalobě dovolávají, jsou v okamžiku podání žaloby již právy jejich vlastními, nikoli právy zemřelého. Opačný přístup (který zvolil v daném případě Městský soud v Praze), by podle Nejvyššího správního soudu ve svých důsledcích představoval odepření spravedlnosti (*denegatio iustitiae*) a v jistém smyslu také neodůvodněnou nerovnost ve vztahu k prvně jmenovaným dvěma skupinám tak říkajíc „čistých procesních nástupců“. Je proto na místě uzavřít, že důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. je v daném případě naplněn.

K dalším skutečnostem tvrzeným v kasační stížnosti pak nad rámec nutného odůvodnění možno uvést následující: sdělení sociálního odboru Úřadu městské části Praha 6 ze dne 11. 6. 2007 vychází z přechodných ustanovení zákona č. 108/2006 Sb. Podle § 120 odst. 2 tohoto zákona se osoby, kterým ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona náleželo zvýšení důchodu pro bezmocnost podle dosavadních právních předpisů, považují ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona za osoby závislé na pomoci jiné fyzické osoby a) ve stupni I (lehká závislost), jde-li o osoby částečně bezmocné, b) ve stupni II (středně těžká závislost), jde-li o osoby převážně bezmocné, c) ve stupni III (těžká závislost), jde-li o osoby úplně bezmocné. Podle odst. 4 citovaného ustanovení náleží ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona osobám uvedeným v odstavcích 2 a 3 příspěvek ve výši podle § 11 odpovídající stanovenému stupni závislosti podle odstavců 2 a 3, pokud není na základě kontroly posouzení zdravotního stavu stanoven jiný stupeň závislosti a vydáno rozhodnutí o výši příspěvku podle takto stanoveného stupně závislosti, nebo pokud není dále stanoveno jinak. Osobám uvedeným v odstavci 2 písm. a), které jsou starší 80 let a o něž pečuje fyzická osoba, které z tohoto důvodu náležel ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona podle dosavadních právních předpisů příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu, náleží příspěvek ve výši podle stupně závislosti II (středně těžká závislost).

Osobám uvedeným v odstavci 2 písm. b), o něž pečuje fyzická osoba, které z tohoto důvodu náležel ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu podle dosavadních právních předpisů, náleží po dobu 2 let ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona příspěvek ve výši podle stupně závislosti III (těžká závislost); po uplynutí této doby náleží těmto osobám příspěvek ve výši podle stupně závislosti stanoveného na základě kontroly posouzení zdravotního stavu.

Výše příspěvku při péči se tedy odvíjí od výše původního zvýšení důchodu pro bezmocnost a případná dodatečná změna výše původní dávky (v důsledku rozhodnutí soudu) by měla za následek rovněž změnu výše příspěvku. Skutečnost, že předmětem přezkumu je v danou chvíli z hlediska stěžovatelky „pouze“ rozhodnutí žalované, tedy v žádném případě neznamená, že by v budoucnu – podle výsledků soudního přezkumu – nemohl podlehnout změně rovněž výpočet dávky podle zákona č. 108/2006 Sb.

Jelikož Nejvyšší správní soud shledal naplněným důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., zrušil napadené usnesení Městského soudu v Praze v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. V něm je Městský soud v Praze vázán názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). V novém rozhodnutí rozhodne současně o nákladech řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 2. července 2008

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu